

Wystawa i debata „Współpraca na rzecz edukacji w Afryce. Polskie działania w XXI wieku”

20 marca 2019 r.

Biblioteka Publiczna m. st. Warszawy

Organizatorzy: Polskie Towarzystwo Afrykanistyczne, Biblioteka Publiczna m. st. Warszawy, Katedra Języków i Kultur UW, Staromiejski Dom Kultury, Festiwal AfryKa-mera, Polsko-Japońska Akademia Technik Komputerowych w Warszawie

Debata towarzysząca otwarciu wystawy stanowiła kolejne przedsięwzięcie realizowane w ramach stałego cyklu „Afryka na Koszykowej”. Pomysłodawcą, autorem koncepcji i koordynatorem był Eugeniusz Rzewuski. On też po słowach powitalnych dyrektora Biblioteki, Michała Strąka, dokonał otwarcia i krótkiego wprowadzenia do wystawy. Wystawa w pełnym zestawie prezentacyjnym posadowiona jest na stronie internetowej Biblioteki. W fizycznej przestrzeni wystawowej o temacie informuje 16 drukowanych plasz oraz prezentacja wideo na dużym ekranie TV. Objaśnieniu tej konstrukcji i zawartości wystawy służyła też prezentacja fragmentów filmu dokumentalnego zrealizowanego przez TVP Gdańsk pt. „Dopowiedziana historia. Polacy dla Angoli” w reżyserii Małgorzaty Rakowiec. Zasoby tekstowe wystawy to m.in. zestaw 11 tekstów przedstawiających przykładowe projekty i obszary współpracy w kształceniu uczniów i studentów afrykańskich z polskim udziałem. Ich autorami są: Karolina Bieniek (Fundacja „Art Transparent”), Konrad Czernichowski (UMCS), Kinga Lendzion (UKSW), Tadeusz Makulski (Katolicki Ruch „Maitri”), Nina Pawlak (UW), Grzegorz Trela (Jordan University College w Morogoro w Tanzanii) i Izabela Will (UW). Wprowadzenie opracował Eugeniusz Rzewuski. Częścią wystawy wirtualnej były także Galeria fotografii i fragmenty reportażu telewizyjnego angolskiej (TPA) i polskiej (TVP3).

Debacie w formacie panelowym przewodniczyła Hanna Rubinkowska-Anioł, przewodnicząca PTAfr. W panelu wystąpili: Karolina Bieniek z Fundacji „Art

Transparent” z Wrocławia, Agata Czaplińska z MSZ, Wiesław Ptach, pracownik SGGW i prezes Fundacji Nauka dla Rozwoju oraz Izabela Will z UW. W spotkaniu uczestniczyli ponadto Afrykanie mieszkający w Polsce.

Po słowach powitania Hanny Rubinkowskiej-Anioł jako pierwsza o zabranie głosu została poproszona Agata Czaplińska, Naczelnik Wydziału ds. Wdrażania Pomocy Rozwojowej z Departamentu Współpracy Rozwojowej MSZ. Zwróciła ona uwagę, że stosunkowo prosto jest wybudować infrastrukturę (szkoły, przedszkola), dużo trudniej – zmienić stosunek do edukacji. Michał Cygan (także z MSZ – wicedyrektor Departamentu Afryki i Bliskiego Wschodu) uzupełnił tę wypowiedź, mówiąc, że inwestycje w kapitał ludzki są inwestycjami z największym potencjałem, choć często korzyści z nich płynące są odroczone w czasie. Agata Czaplińska przywołała też inicjatywę fundacji Partners Polska, która w zachodniej Kenii wspiera edukację włączającą, kształcąc kadre w kierunku pracy z uczniami niepełnosprawnymi i ich rodzinami. W wyniku projektu frekwencja tych dzieci wzrosła o 60 proc. Wcześniej były one marginalizowane czy wręcz ukrywane przed światem przez ich rodziców.

O ciekawym i ambitnym projekcie „Książka dla Gwinei” opowiedziała Karolina Bieniek. Na uwagę zasługuje w nim to, że zbadano gruntownie o potrzeby na miejscu. Po wielu rozmowach, m.in. w Ministerstwie Edukacji Narodowej Gwinei, postanowiono dostarczyć 100 000 elementarzy. Wybrano materiał gwinejski dostosowany do lokalnych warunków. Zastrzeżenie, jakie podczas debaty zgłosiła przedstawicielka PTAfr, dotyczyło tego, że podręcznik był napisany w języku francuskim, a nie lokalnym (np. najpopularniejszym fulfulde). Karolina Bieniek odpowiedziała na to, że nie jest rolą partnera ingerowanie w politykę edukacyjną suwerennego państwa, które zdecydowało utrzymać oświatę w języku kolonizatora.

Izabela Will przywołała audycję w radiu nigeryjskim, w której doktorzy wypromowani w Polsce bardzo ciepło opowiadali o naszym kraju. W ten sposób stają się oni najlepszymi ambasadorami Polski w Nigerii. Zresztą o bardzo pozytywnym odbiorze Polski w Gwinei mówiła również wdowa po konsulu honorowym Polski w Gwinei, pani Maria Romanowska-Barry. Gwinejczycy pamiętają o tym, że Polska była pierwszym krajem na świecie, który uznał niepodległość ich kraju.

Wiesław Ptach przedstawił kulisy swojego zaangażowania w projekt rozwoju współfinansowany przez MSZ w ramach Wolontariatu Polska Pomoc. Wciągnięci w niego zostali nauczyciele akademicy z różnych wydziałów SGGW (m.in. specjaliści od hodowli bydła i nauk weterynaryjnych). Swoją wiedzą i doświadczeniem wspierali oni szkoły rolnicze w Tengeru – mieście, gdzie założono obóz dla polskich uchodźców, którym udało się wyjechać z ZSRR w czasie II wojny światowej.

Wrażenie na wszystkich przybyłych zrobił zakończony już projekt stworzenia od podstaw Akademii Rybołówstwa i Nauk o Morzu w Angoli. O głos został poproszo-

ny dyrektor handlowy Navimor Commercial Jarosław Popis, który przytoczył spektakularne fakty: 20 studentów z Angoli, którzy nauczyli się polskiego i dołączyli do polskich studentów w Akademii Morskiej w Gdyni (obecnie Uniwersytet Morski), by przygotować się do pracy w nowo otwartej uczelni w swoim kraju; 90 polskich firm uczestniczących w projekcie (wśród nich Navimor, Asseco, Cegielski), 28 podręczników akademickich przetłumaczonych z polskiego na portugalski. Projekt ten w dużej mierze był finansowany przez kredyt Rządu RP dla Rządu Angoli w ramach umowy o pomocy wiązanej. Prezes Popis przytoczył anegdotę o tym, że podczas budowy Polacy z reguły byli przez Angolczyków utożsamiani z profesorami. Dodajmy jednak, że polskich wykładowców w tej uczelni nie ma.

Gorącą dyskusję wzbudziła kwestia odmów wizowych dla afrykańskich kandydatów. Przedstawiciele MSZ obecni na sali tłumaczyli powody tego stanu rzeczy. Winili pewne prywatne uczelnie z Polski. Bez sprawdzania poziomu kandydatów przyjmowały one wszystkich chętnych, którzy – jak się później okazało – nie potrafili nic konsulowi powiedzieć o Polsce ani o kierunku, na który aplikują. Pracownicy MSZ przyznali też, że system stypendiów dla studentów zagranicznych jest obecnie niewystarczający.

Wystawa w części prezentacji planszowej i wideo dostępna była do 5 kwietnia w Bibliotece Publicznej m. st. Warszawy przy ul. Koszykowej 26/28, a w całości – na stronie: <http://www.koszykowa.pl/dla-czytelnikow/home/archiwum/19-wystawy/4855-wystawa-angola>, zaś archiwalny zapis wideo z debaty dostępny jest pod adresem: <http://www.koszykowa.pl/dla-czytelnikow/home/debaty-miedzynarodowe/134-debaty-miedzynarodowe/debaty-miedzynarodowe/4868-20-03-2019-debata-wspolpraca-na-rzecz-edukacji-w-afryce-polskie-dzialania-w-xxi-wieku>

Opracowanie graficzne wystawy jest dziełem zespołu studentów grafiki z Polsko-Japońskiej Akademii Technik Komputerowych w Warszawie, przygotowanym pod kierunkiem prof. dr hab. Ewy Sataleckiej. Wystawę planszową opracowaną przez Navimor udostępniła Ambasada Angoli w Warszawie.

Konrad Czernichowski